

६-१९ दशम काल

इ. वि. का. राजवाडे संशोधन मंडळ धुळे.

— हस्त लिखित ग्रंथ संग्रह : —

ग्रंथ क्रमांक

१२३ (१२३)

ग्रंथ नाव

मराठी भाषा संवाद
केटाव.

विषय

मराठी काव्य.

जं. नं. ७

मराठी

काव्य म-१०५ ✓

रुक्मेश पेंसाद-कलाव
५१६।५१२५

क-११५

॥ अचरति ॥ श्रद्धायुक्तं श्राद्धं कार्त्तिकी ॥ निर्मोहं च परतपं तुर्यं सैलपतौ भूक्तं ॥
 ॥ किराणे ॥ मधुरगिराणे ॥ क्षीरनिराचानि वाडारकरिती ॥ अज्ञानाचे ॥
 ॥ कवाडुकाच्यासे उध ॥ इनीया अंतरीविवरितचे ॥ विवरुनीया मग अम ॥
 ॥ लसि मुख्यपदी निज संसकसनीया ॥ भागवताख्या पुराणपत्रे व्यासप ॥
 ॥ वित्रे करित धरिता भित्त वत्र हो विश्वमृषाहे ॥ विचित्र हरिचिल्ला ॥
 ॥ दक्षित अलि प्रचित्तम हा मुनीला ॥ श्रीभुक्त योगिंद्रानर नचा ॥ १५ ॥
 ॥ पामयेने राग्य जयाला ॥ वासना विहित कुंकवना सिमलागे ॥ अशनस्य मुनीखा ॥
 ॥ यमुकेला ॥ योगासना सिधालु निवसला ॥ नमन करुनी गुरुक्षेपेला ॥ उन्मनि ॥
 ॥ चातो मार्गशोधिला ॥ नित्य ब्रह्मनिर्वाणला धला ॥ स्वानंद मृतधृष्ट घटव्याला ॥
 ॥ स्वानंद चाळे कर दिधला ॥ आत्मसुनी स्वस्व बेसला ॥ दुरावले त्यान घाला ॥
 ॥ राला दुराला कशा सयाला ॥ फाउनका की मोह पाशाला ॥ काय नियम करी अज्ञाला ॥
 ॥ अशमसयेथे कशा सअणिता ॥ सासक्षे लाकराल कोणि ॥ सणीकशाला ॥ बालक्ष ॥
 ॥ तांत आत्मदुताला ॥ जिताचि मेला ॥ निःकाम जाहाला ॥ जिवन्मुक्त भुक्त संपत्ती त्या ॥
 ॥ ला ॥ बहुदणमग्न लगे ज्याला ॥ असो निविचार त्याचि विचारा ॥ येइते सेवेरस ॥
 ॥ लावे ॥ उगे पहावे इदं स्वभावे ॥ त्याचामनात येउनि परित्यार भासुंदरीला ॥
 ॥ श्रीभु ॥ १७ ॥ अनुष्ठानतपकाळ कोट्या ॥ तपते जे दशादिशा दोट्या ॥ पुण्य ॥
 ॥ नद्याशकाच्या अटल्या ॥ सुकृत बळे जरि शूकभेट्या ॥ कृष्णानबंधे गाढी ॥
 ॥ तुटल्या ॥ इंदुमनीक त्या नातुर्या ॥ तेव्हा त्याच्या शक्तिचि उरल्या ॥ मुक्तिचि उरल्या ॥
 ॥ लुत्तिविटल्या ॥ जे सेश्वानवमना साठि ॥ मार्गस्त्राच्या लागे पाठि ॥ स्वभावदखे ॥
 ॥ होउन कष्टि ॥ तेसा तेणे देवेंद्राण थमाडिला ॥ रत्नसुरवरसभे शिरं भाजणिमिनीका ॥
 ॥ तिलोत्तमादिक स्वर्गी गा मिनी ॥ पाचारुनिया इच्छित सांगे ॥ म्लानवदन पुण्यामृत ॥
 ॥ भुक्ताचे हासुणि होहन करणे ॥ मोहनरूपी रे भावहि भोचतुरशाहाणी ॥ अवैभुव ॥
 ॥ नीवनी भुक्ताच्या ॥ परामृषात जावे म्हाणुन ॥ अतिहर्षान शतयज्ञाची अस्तावदुषि ॥
 ॥ निंकी प्रतिज्ञा शक्रसभे शि ॥ वक्रपाहुनि हसोनि बाले ॥ देइने झाले ॥ भले भले म्या ॥
 ॥ चेवविले ॥ पंचविषय म्या राविले ॥ धाउनि अमचामुखरस त्याला ॥ तप पक्षा ॥
 ॥ ते सवेचि चाले ॥ अणि धावले वनी पावले ॥ ते पतापले नेत्रला विले ॥ झाले गे ॥
 ॥ लेबरे विसरले ॥ तपोधन साधने हिन जाहाले ॥ आसन तुमचे थर थरिले ॥ तेथे ॥
 ॥ जाउनि गाउनि वाउनि ॥ पुण्यदुधा ॥ १८ ॥
 ॥ वाताबू आणि गळितपत्र ॥ भक्ष ॥
 ॥ सेपाळिला गुनि या क्षणमात्रे ॥ गात्रे ॥ झाला मुगी येउनि लुगी ॥
 ॥ सुटली स्मर गुणीने का ॥ हे ॥
 ॥ वेआले ॥ एकाने कोसणताग ॥

॥ छियउले ॥ भुजवेष्टिया चपा ॥ तुमचे सभे आले ॥ तेहेर भा ॥
 ॥ अंबादि जाणातुं होति रिमानि ॥ विडा ॥ राखिन की झकरी मवडा ॥
 ॥ सोउचिंता हारीने वी ॥ मोहवेडा ॥ डा ॥ भुक्त किडा थोडा चिनयाच्या ॥
 ॥ धडामनी चामोडि न्याचा ॥ क ॥ तमगमी डा विडदड धावत आ ॥
 ॥ णिवा ॥ रसे रंगाउवाले ॥ हो ॥ हस्त के मस्तकी वरिला ॥ श्रीभुक्त ॥
 ॥ १८ ॥ इंदुने गे चंदवदने ॥ चंद्राच चाल नसा ॥ चित्रविचित्र दिवीर भूष ॥
 ॥ ने ॥ चंदन चर्चित सुविपुतीने ॥ निश्च ॥ गुनिमन ॥ निश्चळ करणे ॥ सुखने डा ॥
 ॥ ने चंदलाउनी ॥ नयन यकारे करी भिकारे ॥ बहु प्रकारे चिकारवावे ॥ चित्रतया रत ॥
 ॥ तपो चित्रहळु जपूनि घेणे ॥ सहस्रनयने गोरवुनी या सौरभजनी ॥ हास्यवदने अ ॥
 ॥ वक्ष्यवदती ॥ वक्ष्य करी नमन करुनिया गम करिता ॥ चीपतीला गमारति पतीमा ॥
 ॥ नवसंत घेडाने ॥ हास्यवदना ददन धुतीने ॥ विद्युत लज्जित ललना त्याच्या ॥ दुचि ॥
 ॥ ताक्ष्मीने ॥ विस्मृति धावे विवेकवृत्ती ॥ तेशा अमृती ॥ तथापि नसी ॥ गानथा नसती ॥
 ॥ तपया भरशीते ॥ नदसुगंध वाते सहसुरवर किन्नर गंधर्वादिक सर्वा नावयग रस ॥
 ॥ रती अवध्या कराळा सकाम मीने सोदामिनी शादिव्य शरीरी ॥ दिव्य भूषण प्रभाक ॥
 ॥ राच्या उग्र प्रभेला ॥ भोळा जनमगला भला भला ॥ भला मनाला आला प्रभा ॥ वा ॥
 ॥ लांलिंग नतळा घालुनि ॥ भ्याला मी त्यापरी हिताला पदेल घाला ॥ कुशमाळा ॥ ग ॥
 ॥ लाचि घालि विष्टला निघाला ॥ समुदाये श्रमदायक सकळा ॥ सकळाच्या हि वि ॥
 ॥ मानवहनी समान क्षत्राच्या पंक्ति ॥ दिशारंगति दिशा भंगरी ॥ १९ ॥

॥ अंगप्रभेने उजळ तेववरि ॥ सांचल बस्त्र मज्जन करुनी ॥ कज्जल किंचित् चिराला ॥
 ॥ उनीदिसती हिरेपाचाचे हारकार सुमनाचेत भारे ॥ मस्तविरिले हसकि धरिले ॥ स ॥
 ॥ मुखया अपेण करिती ॥ दर्पणकाहुनि सिंधुजनने ॥ मुखइवरितिले कतिले कविंदु सुवर्ग ॥
 ॥ देखला ॥ अंबुरवे मुनिवृंद नेदला ॥ येक शूक मुनित्याही द्विजवरे भाळा विजवरे ॥
 ॥ धिः ॥ कारिलते अनुसंधाने ॥ ध्यानयोग हाजु नारुचंदन दनिचा ॥ अनंदाने अंगच विले ॥
 ॥ ददयी पिंडिका त्या सिअ विले ॥ उदभेदुन आकरुषा ॥ हृदयाभितरुनिकामे ॥ भरुनि ॥
 ॥ पातळे ॥ अरुणरंगे कंचुकि ॥ चिते अशा चियेती किर्ती कजाती ॥ मुनीता पोसी ॥
 ॥ वीदिगांवर अमरते जप पामराले ॥ विप्रादिक्ष बहु क्षिप्रकक्षुनी प्राप्तिरक्षिति ॥
 ॥ स्त्री अधराची पयोधराची विबळ्या ॥ अंगी उठ्या केसरी बुका भरजारी ॥ धयाभरने ॥
 ॥ रीने सुनिसुगंध भाळिके सरी ॥ नक्षत्रासम बेसर नाकी ॥ हातात गजरे ॥ श्रीहारिना ॥
 ॥ मे प्राप्ति भजेरे ॥ अंतरिते जेरे ते जेरे ॥ अशा मोहाते अज्ञाना गिणि ॥ कुरळ के शया ॥
 ॥ सरळ वेणिया ॥ मुक्तालंकार शोणिन गाच्या ॥ तांबुल वदनी ॥ सिद्धकटी त्या ॥ कटि ॥
 ॥ सूत्रे कंठी ज्याच्या सुवर्णरत्ने ॥ जडित डिद्रास सम भांग भरुनिया ॥ हादश अंगी सा ॥
 ॥ गअभरणे मंतगमना उतें गे कुच सेपतें गजे सेतंगीया ॥ हृदंग ज्ञापडि ॥ अंगवरावर ॥
 ॥ अंगगचे दळस बळाचे की अबळ याबळे चिह्नाती ॥ चपळा येकी बुबळा फिर ॥
 ॥ उनि लाकत्रय हा दुबळा करिति चित्रवित्त समस्त हरिती ॥ पुढे प्रसिती ॥ वसंत कामा ॥
 ॥ नळरिका सा सिंधुसमा देउनि तया ते धाडि धाडिली ॥ पवित्र जेथ अंग पुण्यापुण्या भु ॥
 ॥ काचेनिकटवनी त्यानिकट जाउनी विनोदवाचा उपक्रमे अदरिला ॥ श्री ॥

॥ यश्चिकरिसादिजन्मपावति ॥ वेदशास्त्राजो गेनिदिति ॥ देवकरिति माहापुरुषा ॥
 ॥ वा ॥ बंधुवंधुवेरकरीति ॥ मघहोउनिजळीविचरति ॥ दोधिस्रियाजो करिताति ॥
 ॥ येकीचेजेचित्तारिवति ॥ सारमेव्यापूरिरावते गोचिउहोउनितरतरताति ॥ उद ॥
 ॥ ककोडितामुत्रकोउतो ॥ पृथ्वीपतिचोनिदाकरितो ॥ उदरीअग्नीगंदहोतो ॥ अह ॥
 ॥ संधिकरिताभोजना ॥ पितरोगहोसोयदारुणे ॥ परबोलापरदशीविकणे ॥
 ॥ वचनिगुनुनिपालटकरणे ॥ गळतकुष्टदुर्गधीसाहणे ॥ अपराधविणस्त्रीहि ॥
 ॥ जाचणे ॥ एकअहेजायतयाने ॥ ब्राह्मणाचअनहरणे ॥ वेशशुन्यहेशास्त्रीपाहा ॥
 ॥ ने ॥ मुरुसंतआणिमातापिता ॥ त्याउपहसिता ॥ वाव्याजउनिहोयादश्रिता ॥
 ॥ व्याधितिकुलाजगतत्वता ॥ पुराणश्रवणआणिकीर्तने ॥ जाउणिनिजेताअज्ञार ॥
 ॥ जाला ॥ आतिवादतोशनिपातला ॥ देवपुजेनेजाविटआला ॥ शिराअरवडतीमा ॥
 ॥ रिहाकाला ॥ पुस्तकवोसरुनिमुकाचिजाहाला ॥ नमजकरीनाजोसताला ॥ कठा ॥
 ॥ रवचनेत्रासदीधला ॥ बहुजन्मोचाबहुजोजार ॥ त्रासपावलोवारेवार ॥ नले ॥
 ॥ घनेहेमायापूर ॥ अशीवाक्येश्रुकमुखीचि ॥ एकनिसाचि ॥ श्रवणकरीजगदा ॥
 ॥ माजाची ॥ तिकुकाचि ॥ आनुनवाची ॥ जन्मोतरिचि ॥ एकताचितेधवा ॥ श्रि

(3A)

॥ हरिहास्यकरुनियाकायबोलिला ॥ श्रीअनूयाजिंद्राने ॥ ४॥ पुण्यपलताहेक ॥
 ॥ कोशिआली ॥ रुक्मजीमलीआ ॥ विली ॥ पापश्रवळाहेकुजकळलि ॥ त ॥
 ॥ रिक्कामाताहसिणविली ॥ निचोनिआतासोउमाउली ॥ स्वरूपसतापाहेअपुली ॥
 ॥ मनाशिबोधुनिवनाशिजावे ॥ ब्रह्मभावेजनासिध्यावे ॥ धनासिआणिस्त्रीजना ॥
 ॥ सिध्यावे ॥ नातरमायाफिरविलवोवा ॥ भरविलवाया ॥ अउरानेरामावाचुजि ॥
 ॥ निकामरामानुजविलतुजला ॥ दयिलजोला ॥ चंचल्याशिचोदिविलोला ॥ रुक्म ॥
 ॥ बोलताश्रुकनिष्टला ॥ अष्टलायाप्रपंच्यातुनि ॥ गेलातेसाअला नाही ॥ पुडला ॥
 ॥ पदश्रुचेठारु ॥ वासनेलासुनिघाई ॥ जाळुनिअंगीभस्मचविले ॥ जिवित्ता ॥
 ॥ नेआरवचिले ॥ वाणिद्वाराब्रह्मचर्चिले ॥ जीविअर्चिलेप्रबोधंदईशिकोवि ॥
 ॥ ले ॥ श्रीश्रुक ॥ ५॥ इदं दधितपलवतुंशी ॥ प्रमभरि ॥ नदंरुंशी ॥ विवेकपंथिद्वि ॥
 ॥ तरेसे ॥ जेणेरेसनघंड ॥ जन्मसाकेड ॥ प्रसूतेश्रुनूतनसता ॥ संकोचरस्तावि ॥
 ॥ स्तारे ॥ श्रमलेलिहिता ॥ इस्ताका ॥ रपुंरुंहीअस्ता ॥ ऐशीशास्ताघ ॥
 ॥ डलीदास्तालाउनि ॥ देयायन ॥ अकरुनियाघोरवनाते ॥
 ॥ निघे ॥ तन्मताततक्षणा ॥ नदशा ॥ जगभ्रमासे ॥ मगद ॥
 ॥ शाभ्रमविशा ॥ अशासते ॥ सेउडि ॥ श्रिमासोडिला ॥

॥ अशाअशावाळासपाहावे ॥ एष्टिधाकुरा ॥ वियोगदुःखवो ॥
 ॥ इसूकला ॥ श्रुकभूकरेसहाव ॥ काडोळियासुखदारववी ॥ अरेपुत्रा ॥
 ॥ क्षणमात्रउभारे ॥ मोहकळकट ॥ तरे ॥ नेत्रीबैळचळअश्रुधारा ॥ स्म ॥
 ॥ श्रुधेअरावरुनिठळला ॥ चचिमस्ता ॥ चक्षुपुशितापक्षश्रुका ॥
 ॥ वा ॥ वक्षआणितणपक्षिबोलता ॥ जे ॥ जेणवमहावाक्याचावाता ॥
 ॥ ध्याताध्येयध्यानधारणा ॥ अनवनतानामृतदृष्टिने ॥ सष्टीसिंचुनिसीत ॥
 ॥ ठकेली ॥ निवांतजाळीहोताततातचित्त ॥ आपतिख्यातमातेह ॥ सर्वोत ॥
 ॥ रीनिरंतरिअसता ॥ अंतरसानुनिअभ्यंतरकाजाळुनिघेरी ॥ अलोनामीग ॥
 ॥ लोकोठ ॥ जन्मलोनामेलो नसता ॥ भ्रातदुःखविश्रांतहोनी ॥ शांतपणेसि ॥
 ॥ ध्यातनिवारण ॥ असेपहावे ॥ भ्रमवरणशक्ती ॥ पंचमहाभूताचीव्यक्ती ॥ उभाठा ॥
 ॥ केताबंधमुक्तिबाशेसूरला ॥ खानुभवाचामोरुखुटला ॥ अविशाभ्रमजि ॥
 ॥ वाशिघडला ॥ अहंब्रह्मविश्वासउडाला ॥ भावबुडाला ॥ मोहजळाचाभा ॥
 ॥ लापूर ॥ अत्मासन्निधअसतादूर ॥ देहभ्रांतीचोनरी ॥ धूर ॥ दुरदुरनिवा ॥
 ॥ समुरुत्तानाचे ॥ अंजननसताकानकोरडा ॥ प्रपंचकोळकोडाकोरुड ॥ अ ॥
 ॥ भिमानाचाधोडा ॥ बांधोनीनवलोडायातचिबुडती ॥ तेसेनकोरेअयुध्याव ॥
 ॥ धीअधीच ॥ सहावधूनिसावधहोवे ॥ सत्यसनातनअसेपाहावे ॥ घटी

(3C)

॥ धटाकृतिमटिमठाकृति ॥ अकाशविकृतिनसताभासे ॥ प्रतीविकारतेसाआ ॥
 ॥ ला ॥ पीडीचातोब्रह्मांडीचा ॥ परमात्माउनावपावला ॥ अहंतत्यतेसोह ॥
 ॥ असाता ॥ कोहविभ्रमयोगविसरी ॥ वेदिजेब्रह्मवेदिजे ॥ निरामयआरा ॥
 ॥ मविलास ॥ नित्यनिगुणसत्यसनातनज्ञानानंतध्यानातीत ॥ सज्जननदी ॥
 ॥ तचंद्रजेसादिसेउदीतसत्याधारेतेसतयाविश्व ॥ घटतव्याससमानगुरुज ॥
 ॥ माना ॥ श्रुतिप्रमाणयावाक्यानेगुतागुती ॥ अस्यालानाहिदेहजथिचातथ ॥
 ॥ पाहिपंचभुतीवाअस्ताखेतिकावाकरसीभावजनीयावियोगक्षणसी ॥ दे ॥
 ॥ हाभिमानमीतसखायापंचभुतावासगजीवहावासनेअंगेसांगाधेउनि ॥
 ॥ रगुनीजन्मुनिमरणेआणीजन्मिचजठरीभरणेकर्मकरणेतेचिनिसरणे ॥
 ॥ नवतरणेतेनघडेजायुरुचरणेविणप्रपंचधाणा ॥ त्यासजुंविळाअस ॥
 ॥ सीजिवहा ॥ मोहअंधपशुदंमामिचादेहझापडीनेअबंधनेकिरतिवा ॥
 ॥ पुडी ॥ काळहिनिशूरहाणीथापडी ॥ नकळमीहाकणहिकेसा ॥ येणकाठ ॥
 ॥ नीजाणेकोठेमागदीधनेक्रमुनिअमुन्यनिया ॥ सवनकरितानीयानि ॥
 ॥ मातामासीमीमानेचा ॥ पिताचजहाला ॥ विताचापुढेकातामगकातति ॥
 ॥ चामीहोउनियाअंतपावला ॥ अकांतिकरितीकितिकीतिमाजीकिया

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com